

Archivo de origen: PROIEB_DA_Aym_Quechua

Video: PROIBE_Quechua_quirquincho

Audio (de origen): PROEIB_Prosp_GpA

Mesa de trabajo: Prosopopeyas (DA) en quichwa *Chiwanku*.

Autores: Epifania Guaraguara, Gladis A. Mamani, Jeanet Pimienta, Florentina Martinez, Maria Neyza Cruz Vargas.

Fecha : Agosto 26, 2019.

Lugar: Facultad de Humanidades y Ciencias de la Educación de la UMS (Cochabamba, Bolivia).

Lenguas: quichwa cochabambino.

Facilitadores: Jean Léo Léonard y Alexis Pierrard.

Compiladora: Karla Janiré Avilés González

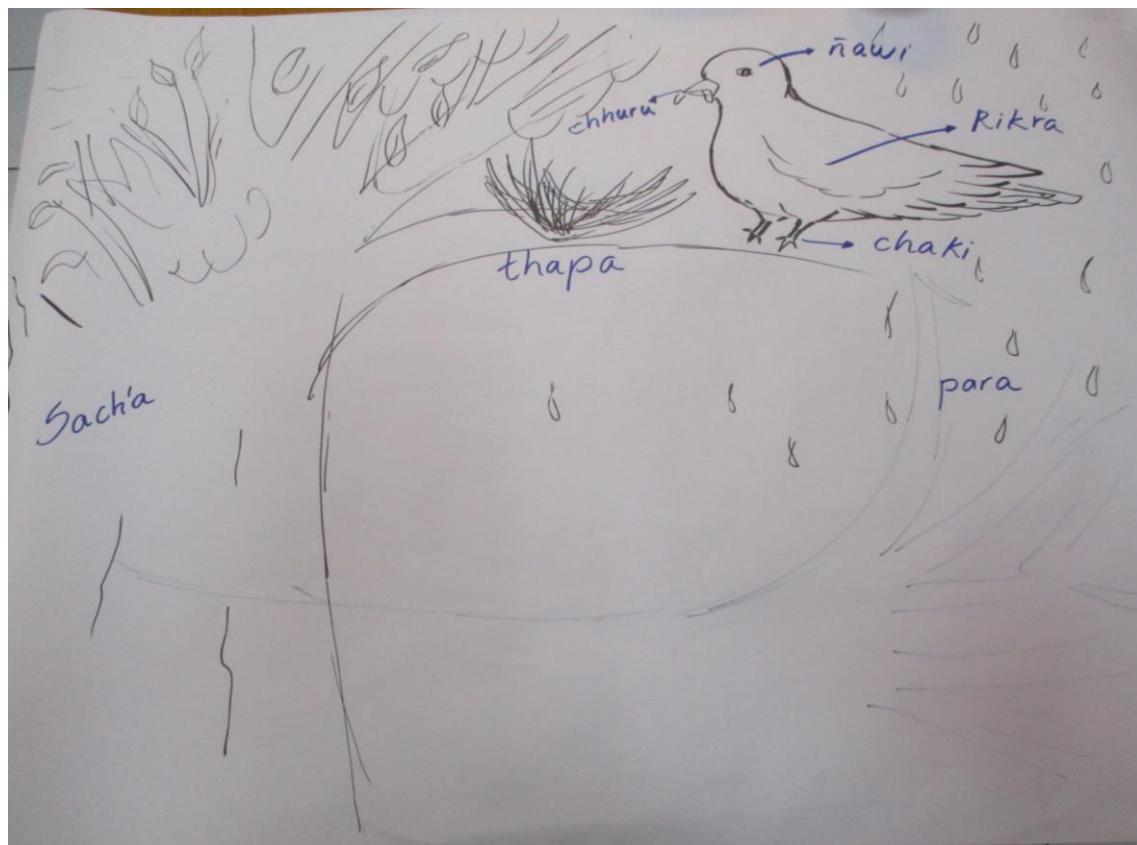

Fig. 1 Prosopopeyas (DA) en quechua *Chiwanku*.

Módulo textual: Prosopopeya *Chiwanku* (DA 1Sg en quichwa).

F: **Chiwankumanta** (Quichwa)

Ñuka chiwanku p'isqu kani. Q'llu chhutuyuq kani. Juch'uy p'isqulla kani. Iskay chakiyuq, iskay rikrayuq ima kani. Q'illa wiksayuq, ch'umpi phuruyuq ima kani. Karupi, urqupi, sach'a patapi kawsakuni. T'urumantawan, ichhumantawan thapayta ruwani. Wak p'isqukunajinapis sumaqta takiyta atillanitaq. Khuruta mikhuspa kawsakuni.

Takispa, may karuta phawani. Takiyniywantaq, parata mañamuni. Ñuqa takiptiytaq, runapis paramunata yachan. Parawantaq puquykunapis tiyani; kay Pachanchikpis sumaq kawsayta quwanchik.

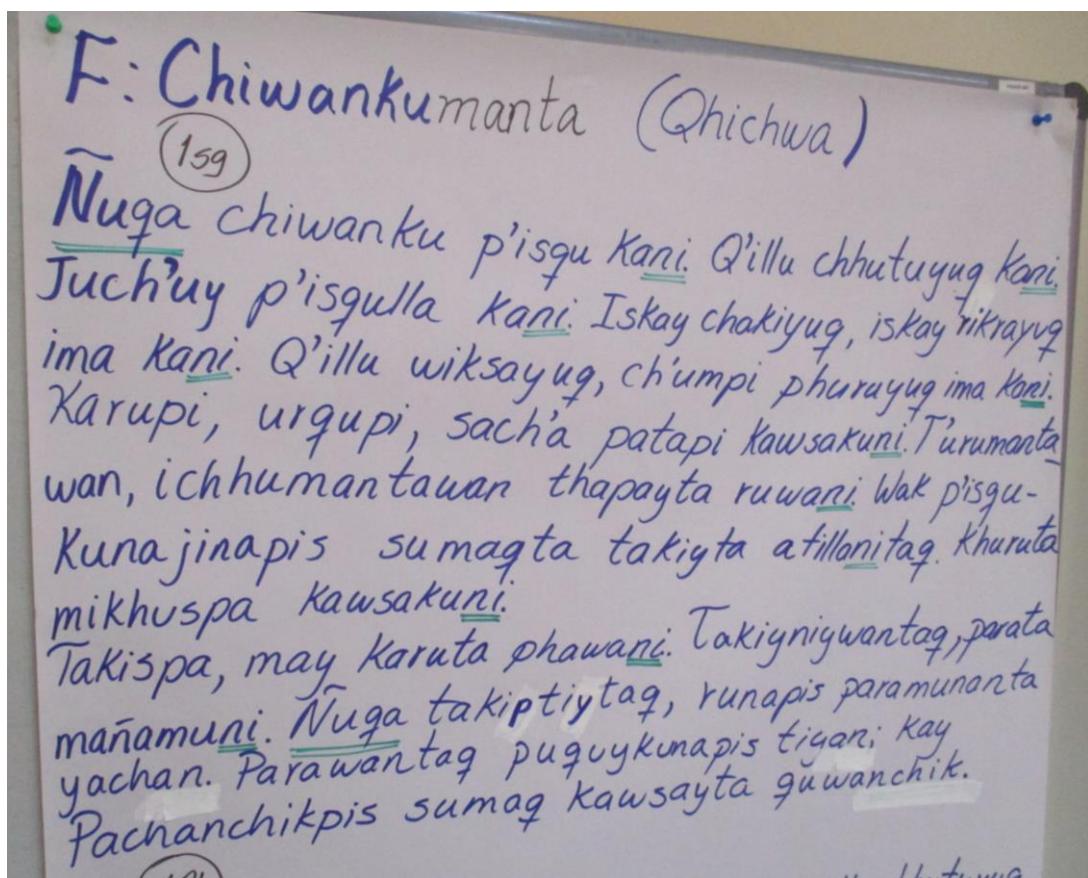

Fig. 2 Prosopopeya *Chiwanku* (DA 1Sg en quichwa).

Módulo textual: Prosopopeya *Chiwanku* (DA 1Pl en quichwa).

Ñuwayku chiwanku p'iskuna kayku. Q'illu chhutuyuq. Kayku. Juch'uy p'isqukunalla kayku. Iskay chakiyuq, iskay rikrayuq ima kayku. Q'illu wiksayuq ch'umpi phuruyuq ima kayku. Karupi, urqupi, sach'a patapi kawsakuyku. T'urumantawan ichhumantawan thapaykuta ruwayku. Wak p'isqukunajina takiya atillaykutaq. Khuruta mikhuspa kawsakuyku. Takispa, may karuta phawayku. Takiynykuwantaq parata mañamuyku. Ñuqayku takiptiykutaq, runapis paramunanta yachan. Parawantaq puquykunapis tiyan; kay Pachanchikpis sumaq kawsayta quwanchik.

Ñuqayku chiwanku p'iskuna kayku. Q'illu chhutuyuq. Kayku. Juch'uy p'isqukunalla kayku. Iskay chakiyuq, iskay rikrayuq ima kayku. Q'illu wiksayuq ch'umpi phuruyuq ima kayku. Karupi, urqupi, sach'a patapi kawsakuyku. T'urumantawan ichhumantawan thapaykuta ruwayku. Wak p'isqukunajina takiya atillaykutaq. Khuruta mikhuspa kawsakuyku. Takispa, may karuta phawayku. Takiynykuwantaq parata mañamuyku. Ñuqayku takiptiykutaq, runapis paramunanta yachan. Parawantaq puquykunapis tiyan; kay Pachanchikpis sumaq Kawsayta quwanchik.

Fig. 3 Prosopopeya *Chiwanku* (DA 1Pl en quichwa).

Módulo textual: Prosopopeya *Chiwanku* (DA 3PI en quichwa).

Paykuna chiwanku p'isqu kanku. Juch'uy P'isqukunalla kanku, iskay chakiyuq, iskay rikrayuq, q'illu wiksa, ch'umpi phuruyuq ima kanku. Karupi, urqupi, sach'a patapi kawsakunku. T'urumantawan ichhumantawan thapankuta ruwanku. Wak p'isqukunajina takiyta atillankutaq. Khuruta mikhuspa kawsakunku.

Takispa may karuta phawanku, takiyninkuwantaq parata mañanku. Paykuna takiptinkutaq runapis paramunanta yachan. Parawantaq, puguykunapis tiyan, kay Pachanchikpis sumaq kawsayta quwanchik.

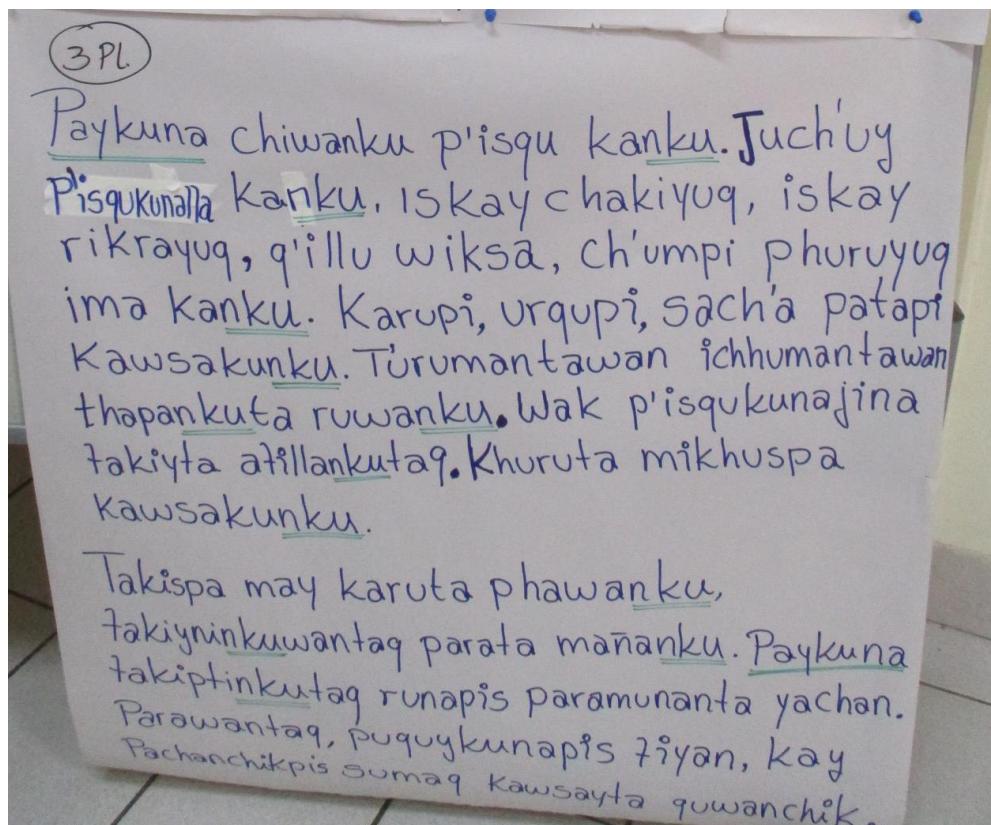

Fig. 4 Prosopopeya *Chiwanku* (DA 3PI en quichwa).

Módulo textual: Lista de palabras.

Pronombres	Sustantivos	Verbos	Adjetivos	Adverbios
ñuqa	chiwanku	kay	q'illu	karu
ñuqayku	p'isqu	kawsakuy	juch'uy	pata
paykuna	chhutu	ruway	iskay	may
kay	chaki	takiy	ch'umpi	
	rikra	atiy	sumaq	
	wiksa	mikhuy	wak	
	phuru	phaway		
	urqu	mañakuy		
	sach'a	paray		
	t'uru	yachay		
	ichhu	tiyay		
	thapa	quy		
	khuru			
	para			
	runa			
	puquykuna			
	pacha			
	kawsay			

Pronombres	Sustantivos	Verbos	Adjetivos	Adverbios
-Ñuga	-Chiwanku	-Kay	-Q'illu	-Karu
-Ñugayku	-Pisqu	-Kawsakuy	-Juch'uy	-Pata
-PayKuna	-Chhutu	-Ruway	-IsKay	-May
	-Chaki	-Takiy	-Ch'umpi	
	-Rikra	-Atiy	-Sumaq	
	-Wiksa	-Mikhuy	-Wak	
	-Phuru	-Phaway		
	-Urqu	-Mañakuy		
	-Sach'a	-Paray		
	-Turu	-Yachay		
	-Ichhu	-Tiyay		
	-Thapa	-Quy		
	-Khuru			
	-Para			
	-Runa			
	-Puquykuna			
	-Pacha			
	Kawsay			

IDIOMA : Quechua

VARIANTE : Escritura: normalizada
habla: Cochabamba

NOMBRES Y APELLIDOS

- 1: Epifanía Guaraguara
- 2: Gladis A. Mamani
- 3: Jeanet Pimienta
- 4: Florentina Martínez
- 5: María Neiva C.

Fig. 5 Lista de palabras.

Módulo textual: Yachay wasi ukhupi yachachinapaq (5to primaria).

Yachay wasi ukhupi yachachinapaq (5to primaria).

-Manaraq yachakuy clase ñisqata qallarichkaspa, juk takiytaraq uyarisuchik: “Ch’uwa yaku kawsaypuni”.

-Chanta wawakunam tapurisun: “¿Pitaq chiwanku p’isquta riqsin?”

-Sapa wawa chay tapuyman riqsisqanmanjina kutichinqa.

-Chanta, juk, chiwanku siq’isqata pirqaman k’askachisun. Chaypitaq, wawakuna sutita qillqanqanku, sapa chiqapi, chiwankup ukhunmanta.

-Chaymanta, chiwanku p’isqup kawsayninmanta riqsichisun.

-Chayta wawakuna riqsispaqa, wak jawa uywakunamanta; mayqinkunachus chiwankujina wak uywakunata yachaypachinku. Chaykunataq kachkanku: uritu, k’usillo.

-Chantarí, wawakunawan parlasun wak jawa uywakunamanta; mayqinkunachus juk jamuq willayta riqsichiwanchik. Chaykunataq kanku:

-Phichitanka (allin; mana allin puquymanta)

-Ch’usiqa (Pipis wañunanpaq)

-Katari (Unquq kaspa, qhari wawa kanqa)

-Jamp’atu (Unquq kaspa, warmi wawa kanqa)

-Kusi kusi (Sumaqta riwasun)

-Tistiguillu (Mana sumaqta riwasunchu)

-Wach’iswayqu (Pichus chayamunqa)

-Allqup waqaynin (Pipis wañyapananpaq).

Yachay wasi ukhupi yachachinapaq (5to Primaria)

- * Manarag yachakuy clase ñisgata gallorichkaspa, juk takiytaraq uyarisunchik: "Ch'uwa yaku kawsay-puni."
- * Chanta wawakunaman tapurisun: "d' Pitag chiwanku p'isguta rigsin?"
- * Sapa wawa chay tapuyman tigsisganmanjina Kutichinga.
- * Chanta, juk chiwanku sig'isgata pircaman K'asKachisun. Chaypitag, wawakuna sutita qillgangon Ku, sapa chigapi, chiwankup ukhunmanta.
- * Chaymanta, chiwanku p'isgup kawsayninmanta rigsichisun.
- * Chayta wawakuna rigsispaga, wak jawa uywakuna manta; mayginkunachus chiwankujina wak uywakunata yachaypachinku. Chaykunatag Kachkanku: uritu, K'usilla-
- * Chantari, wawakunawan parlasun wak jawa uywa-kunamanta; mayginkunachus juk jamuq willayta rigsichiwanchik. Chaykunatag Kanku:
 - Phichitanka (allin; mana allin pugymanta)
 - Atug wagaynin (sumaq; mana sumaq pugymanta)
 - Ch'usiga (Pipis wañunapaq)
 - Katari (Ungug Kaspa, ghari wawa Kanga)
 - jamp'atu (Ungug Kaspa, warmi wawa Kanga).
 - Kusi kusi (Sumagta riwasun)
 - tistiguillu (Mana sumagta riwasunchu)
 - Wach'iswaygu (Pichus chayamunga)
 - allqup waqaynin (Pipis watypunapaq)

Fig. 6 Yachay wasi ukhupi yachachinapaq (5to primaria).